

УТВЪРДИЛ:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

Факултет по славянски филологии

Специалност: (код и наименование)

СЛС	1	1	0	1	0	5	2	1
-----	---	---	---	---	---	---	---	---

СЛАВЯНСКА ФИЛОЛОГИЯ

Магистърска програма: (код и наименование)

--	--	--	--	--	--	--	--	--

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

Д	3	3	0
---	---	---	---

 (код и наименование)

История на чешката литература – I част

Преподавател: гл. ас. д-р Славя Димитрова

Асистент: гл. ас. д-р Тиха Георгиева

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	30
	Практически упражнения (хоспетиране)	
Обща аудиторна заетост		60
Извънаудиторна заетост	Реферат	10
	Доклад/Презентация	
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	50
Обща извънаудиторна заетост		60
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		2
ОБЩО ЕКСТ		4

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Участие в тематични дискусии в часовете	25%
2.	Тестова проверка/колоквиум	25%
3.	Изпит	50%
4.		

Анотация на учебната дисциплина:

Лекционният курс проследява в литературноисторически план развойните тенденции в чешката литература от Средновековието до барока включително. Анализират се различните естетики, идеи, жанрове, поетика и тематика, характерни за съответните периоди. На семинарните занятия се коментират емблематични за съответните периоди произведения, които детайлизират и онагледяват преподавания на лекциите материал. Крайната цел на курса е старата чешка литература да бъде видяна като фундамент не само за по-нататъшното литературно и културно развитие, но и като конструираща представата за чеха и чешкото като цяло. В този смисъл като значещи се разглеждат и зараждащите се от Средновековието до Възраждането чешки сюжети, митове, травми, които следващите столетия доразвиват, задълбочават или преодоляват.

Предварителни изисквания:

От студентите се очаква наличие на знания за чешките исторически и културни реалии, както и обща теоретична подготовка, свързана с познаването на специфичните естетики, жанрове, поетика и тематика, с които боравят средновековната, хуманистичната и бароковата словесност. Необходимо е адекватно ниво на владение на езика, тъй като конкретните текстове се четат в оригинал.

Очаквани резултати:

Курсът полага основите при изучаването на националната литература. От студентите се очаква придобиване на достатъчно задълбочени знания, приложими в следващите части на дисциплината. Познаването на процесите и спецификите в развитието на чешката литература е тясно свързано с придобиването на определени общофилологически и славистични компетентности.

Учебно съдържание

Лекционен курс

№	Тема:	Хорариум
---	-------	----------

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

1.	<p>Специфики на средновековната чешка литература. Културно и политическо значение на Великоморавия за славянския свят. Сведения. Делото на Кирил и Методий. Културноинтегриращ характер на Великоморавската мисия. Литературата на Великоморавия.</p>	2 ч.
2.	<p>Характер на чешката книжовност в периода от X до XIII в. Билингвизъм. Ранна духовна лирика. Развитие на агиографията. Светивацлавски житиен комплекс. Поява на хрониката. <i>Chronica Voëtomum</i> на Козма Пражки.</p>	2 ч.
3.	<p>Развитие на старочешката литература през XIV в. Литературен контекст. Културно значение на епохата на Карл IV. Жанрова система и поетика.</p> <p>Поява на епиката. Жанрови трансформации в областта на хрониката. Причини за появата на хрониката в стихове. <i>Хрониката на т.нар. Далимил</i>. Извори, структура, поетика и адресат на текста. Представа за владетеля и държавата.</p>	2 ч.
4.	<p>Средновековният роман в чешки контекст. <i>Александрия</i>. Отношение към първоизточниците. Място на съвременето. Поетика. Поява на рицарския епос. <i>Тристан и Изолда</i>. Модели на адаптиране на чужди сюжети.</p> <p>Нови елементи, сюжети, герои и аудитория на легендите в стихове. Отношение между вяра и съвремие. <i>Легенда за Св. Прокоп</i>. <i>Легенда за Св. Катержина</i>.</p>	2 ч.
5.	<p>Характер на лириката. Духовна лирика. Специфики на авторския подход. Структура и стилистика на текстовете. Поетика. Образ на Бога. <i>Молитвата на Кунхута</i>.</p> <p>Светска и интимна лирика – характер, аудитория, сюжети, герои, тематика и символика.</p>	2 ч.
6.	<p>Старочешка драма. Сакрално и профанно. Сюжетни и жанрови специфики. <i>Врачът с мазилата</i>.</p> <p>Средновековният спор и моделите на смесване на епически, лиричен и драматичен елемент в старата чешка литература. Сюжети и образност. <i>Спорът на душата с</i></p>	2 ч.

	<p><i>тялото. Коняр и школар.</i></p> <p>Сатирична и дидактична поезия. Място на алегорията. Образи на краля и на идеалната държава в <i>Нов съвет</i> от Смил Флашка от Пардбице.</p>	
7.	<p>Зараждане на старочешка проза. Характер на агиографията. Чешки обработки на антични сюжети. <i>Троянска хроника</i>. Поява на старочешкия пътепис. <i>Пътеписът на т.нар. Мандевил</i>. Смесово и формално интелектуализиране на прозаическия текст. <i>Тъкачът (Tkadleček)</i>. Развитие на хрониката. <i>Збраславска хроника</i>. Отношение между фикция и факт в <i>Животът на Карл</i>.</p>	2 ч.
8.	<p>Чешката литература от периода на Реформацията. Обществена и литературна ситуация. Функции на литературата. Характер на художествения текст. Жанрова йерархия. Поетика.</p> <p>Предходници на Ян Хус. Агитационен характер на литературата. Функции на проповедта и трактата. Ян Милич. Матей от Янов. Томаш Щитни.</p>	2 ч.
9.	<p>Вяра и църква в творчеството на Ян Хус. Философско осмисляне на идеите на Реформацията. Модели на трактата и проповедта.</p>	2 ч.
10.	<p>Песенна традиция на Реформацията. Истебнишки канционал. Функция на поезията. Будишински ръкопис. Сатира и пародия.</p> <p>Отзвучаване на идеите на Реформацията. Якоубек от Стршибро. Философия и алегория в творчеството на Петър Хелчицки.</p>	2 ч.
11.	<p>Хуманизъм в чешката литература. Периодизация. Характер на литературата на периода. Специфики на чешката среда. Жанрови приоритети. Проблематика. Поетика.</p> <p>Хуманистичната програма на Бохуслав Хасищенски от Лобковице, Викторин Корнел от Вшехърди и Даниел Адам от Велеславин.</p>	2 ч.

	Вяра и познание в творчеството на Ян Блахослав.	
12.	Трансформации на хрониката. Вацлав Хайек от Либочани. Мартин Кутхен от Шпринсберк. Пътеписът в системата на хуманистичната литература. Мартин Кабатник. Ян Хасищенски от Лобковице. Олдржих Префат от Вълканов. Крищоф Харант от Полжице и Бездружице. Вацлав Вратислав от Митровице.	2 ч.
13.	Чешки литературен барок. Периодизация. Католически и евангелски барок. Специфики н бароковата поетика. Жанрова йерархия и синкретизъм. Тематика. Поетика.	2 ч.
14.	Характер на бароковата поезия. Тематика и стилистика на духовната лирика. Бедржих Бридел. Мистико-еротична лирика. Адам Михна от Отрадовице. Феликс Кадлински. Светоусещане, герои и теми на светската интимна лирика. Вацлав Ян Роса.	2 ч.
15.	Католически барок. Бароков славизъм. Бохуслав Балбин. Евангелски барок. Теология, философия и дидактика в творчеството на Ян Амос Коменски. Жанрова специфика, структура, тематика и поетика на „Лабиринта на света и Рая на сърцето“.	2 ч.

Семинарни занятия

№	Тема:	Хорариум
1	Средновековна литература. Цикълът с жития за св. Вацлав и св. Людмила.	2 ч.
2	Духовната песен в чешката литература през X – XIII в. „Господи, помилуй“, „Свети Вацлаве, пазителю на чешката земя“, „Слово за сътворението на света“.	2 ч.
3	Поява на хрониката в чешката литература. „Chronica Voetogum“ на Козма Пращки.	2 ч.
4.	Развитие на хрониката през XIV в. Хрониката на т.нар. Далимил.	2 ч.

	Чешкият вариант на „Александрията“.	
5.	Стихотворна духовна епика. „Легенда за св. Прокоп“ и „Легенда за св. Катаржина“. Библейският сюжет в драмата XIV в. „Врачът с мазилата“.	2 ч.
6.	Алегорията в „Нов съвет“ на Смил Флашка от Пардубице. Автобиографията в литературата на XIV в. „Животът на Карл“.	2 ч.
7.	Любовна лирика от XIV в. Религиозна образност в „Молитвата на Кунхута“.	2 ч.
8.	Средновековният спор. „Спор на душата с тялото“. Творчеството на Томаш Щитни от Пардубице. „Речи беседни“, „Речи празнични и неделни“, „Шест книги за християнската наука“.	2 ч.
9.	Идеи на Реформацията в съчиненията на Ян Хус. „За църквата“, „Изложение за вярата...“, „Постила...“, „Дъщеричка“.	2 ч.
10.	Песенна традиция на Реформацията. „Будишински ръкопис“, „Истебнишки канционал“.	2 ч.
11.	Трактати и проповеди от Петър Хелчицки. „За духовната битка“, „Мрежа на правата вяра“.	2 ч.
12.	Хуманистичното дело на Ян Блахослав. Предговор към Кралицката библия. Полемиката във „Филипика срещу мизомузите“. „Чешка хроника“ на Вацлав Хайек от Либочани	2 ч.
13.	Поезия на барока. Бедржих Бридел. Адам Михна от Отрадовице. Феликс Кадлински. Вацлав Ян Роса.	2 ч.
14.	Творчеството на Бохуслав Балбин в контекста на чешката барокова литература. „Dissertatio apologetica...“	2 ч.
15.	Романови и трактатни елементи в „Лабиринта на света и рая на сърцето“ от Ян Амос Коменски	2 ч.

Конспект за изпит

№	Въпрос
1.	Специфики на средновековната чешка литература
2.	Културно и политическо значение на Великоморавия за славянския свят
2.	Характер на чешката книжовност в периода от X до XIII в. Билингвизъм
3.	Ранна духовна лирика в периода от X до XIII в.
4.	Развитие на агиографията в периода от X до XIII в. Светивацлавски житиен комплекс
5.	Поява на хрониката в чешка среда
6.	Развитие на старочешката литература през XIV в. Културно значение на епохата на Карл IV. Жанрова система и поетика
7.	Развитие на хрониката през XIV в.
8.	Средновековният роман в чешки контекст
9.	Поява на рицарския епос в чешка среда през XIV в.
10.	Нови елементи, сюжети, герои и аудитория на легендите в стихове през XIV в.
11.	Характер, аудитория, сюжети, герои, тематика и символика на светската и интимна лирика през XIV в.
12.	Структура, стилистика и поетика на чешката духовна лирика през XIV в.
13.	Сюжетни и жанрови специфики на старочешката драма
14.	Средновековният спор в старата чешка литература. Сюжети и образност
15.	Място на алегорията в сатиричната и дидактична поезия през XIV в.
16.	Зараждане на старочешка проза през XIV в.
17.	Поява и развитие на старочешкия пътепис
18.	Чешката литература от периода на Реформацията
19.	Агитационен характер на литературата от периода преди началото на

	Реформацията. Предходници на Ян Хус. Томаш Щитни
20.	Философско осмисляне на идеите на Реформацията в творчеството на Ян Хус
21.	Песенна традиция на Реформацията. Функция на поезията
22.	Отзвучаване на идеите на Реформацията в творчеството на Петър Хелчицки
23.	Хуманизъм в чешката литература. Периодизация. Характер на литературата. Специфики на чешката среда. Програма
24.	Вяра и познание в творчеството на Ян Блахослав
25.	Трансформации на хрониката в периода на хуманизма
26.	Пътеписът в системата на хуманистичната литература
27.	Чешки литературен барок. Специфики на периода в чешка среда. Жанрова йерархия, тематика, поетика
28.	Характер на бароковата поезия в чешка среда. Духовна, мистико-еротична и светска интимна лирика
29.	Католически барок в чешката литература. Бароков славизъм
30.	Евангелски барок в чешката литература. Теология, философия и дидактика в творчеството на Ян Амос Коменски

Библиография

Основна:

Павлов, Ив., Годоров, В., Балабанова, Хр. *История на чешката литература. Т. 1.* София, 1986.

Павлов, Ив. *Наративът и неговите литературни силуети.* София, 1997.

Павлов, Ив., Пирова, В. *Христоматия по стара чешка литература.* София, 1993.

Якобсон, Р. *Езикът на поезията.* София, 2000.

Hrabák, J. (red.) *Dějiny české literatury I. Starší česká literatura.* Praha, 1959.

Novák, A., Novák, J. V. *Přehledné dějiny literatury české: od nejstarších dob až po naše dny.* 4. přeprac. a rozš. vyd. Olomouc, 1936-1939.

Lehár, J., Stich, A., Janáčková, J., Holý, J. *Česká literatura od počátků ke dnešku.* Praha, 2006.

Halev, R., Opelík, J. a kol. *Slovník českých spisovatelů*. Praha, 1964.
Forst, Vl. a kol. *Lexikon české literatury I-IV*. Praha, 1985-2008.

Černý, V., Víšková, J. *Až do předsíně nebes. Čtrnáct studií o baroku našem i cizím*. Praha, 1996.
Doležel, L. *Narativní způsoby v české literatuře*. Praha, 1993.
Hrabák, J. *Jedenáct století*. Praha, 1982.
Jakobson, R. *Cyrlometodějské studie. Soubor statí z let 1945-1969*. Praha, 1996.
Jakobson, R. *Poetická funkce*. Ed. Miroslav Červenka. Jinočany, 1995.
Kalista, Zd. *České baroko. Studie, texty, poznámky*. Praha, 1941.
Kopecký, M. *Český humanismus*. Praha, 1988.
Lehár, J. *Nejstarší česká epika*. Praha, 1983.
Lehár, J. *Česká středověká lyrika*. Praha, 1990.
Vašica, J. *České literární baroko. Příspěvky k jeho studiu*. Brno, 1995.

Допълнителна:

Димитрова, С. Представи за държавността в литературата на чешкия барок (Ян Амос Коменски и Бохуслав Балбин). – В: сб. *Истина, мистификация, лъжа в славянските езици и литератури. Сборник от Десетите национални славистични четения*. Съст. Найда Иванова и кол. София, 2011, с. 642-647.
Чолакова, Ж. Семиологичен ракурс към барока (Наблюдения върху чешката баркова поезия). – В: *Реторики на паметта. Сборник в чест на 60-годишнината на проф. Иван Павлов*. Съст. Ани Бурова и кол. София, 2005, с.174-183.
Павлов, Ив. *Литературни предизвикателства и славистични търсения*. София, 1998.

Bendová, E., Hrdina, M., Piorecká, K. *Pochopit vteřinu. Prožívání času v české kultuře 19. století*. Praha, 2019.
Dvořák, K. *Soupis staročeských exempel*. Praha, 1978.
Goll, J. *Helčický a Jednota v 15.století*. Praha, 1916.
Hodrová, D. *Hledání románu. Kapitoly z historie a typologie žánru*. Praha, 1989.
Hrabák, J. Úvod. In: *Dvě legendy z doby Karlovy*. Ed. Josef Hrabák a Václav Vážný. Praha, 1959.
Hrabák, J. Úvod. In: *Smutní kavaleři o lásce*. Ed. Zdenka Tichá. Praha, 1968.
Hrabák, J. Úvod. In: *Staročeské satiry Hradeckého rukopisu a Smilovy školy*. Ed. Josef Hrabák. Praha, 1962.
Jacková, Magdaléna, Linka, Jan (ed.) *Komedie nové a duchovní: Raně novověké biblické drama v českých zemích*. Praha, 2021.
Jakobson, R. *Glosy k Legendě o sv. Prokopu*. Brno, 1937.
Jakobson, R. *Nejstarší české písně duchovní*. Praha, 1929.
Jaluška, M. (ed.) *Nebe, peklo, poezie. Reformace z různých stran*. Praha, 2020.
Kadlec, J. *Katoličtí exulanti čeští doby husitské*. Praha, 1990.
Kalista, Zd. *Čechové, kteří tvořili dějiny světa. 3. vyd. Praha, 2009*.
Karbusický, Vl. *Báje, mýty, dějiny. Nejstarší české pověsti v kontextu evropské kultury*. Praha, 1995.

- Kašpar, O. *Nový svět v české a evropské literatuře 16.-19. století*. Praha, 1980.
- Kolár, J. *Česká zábavná próza 16. století a tzv. Knížky lidového čtení*. Praha, 1960.
- Kolár, J. Hájkova konika a česká kultura. In: VáclavHájek z Libočan. *Kronika česká*. Ed. Jaroslav Kolár. Praha, 1981.
- Kolár, J. Nedvěďová, M. (eds.) *Próza českého středověku*. Praha, 1983.
- Kopecký, M. *Pokrokové tendence v české literatuře od konce husitství do Bílé hory*. Brno, 1979.
- Kralík, O. *Nejstarší rodokmen české literatury*. Praha, 1971.
- Kralík, O. *Kosmova kronika a předchozí tradice*. Praha, 1976.
- Ludvikovský, J. *Řecký román dobrodružný*. Praha, 1925.
- Ludvikovský, J. Latinské legendy českého středověku. In: *Sborník prací Filozofické fakulty Brněnské univerzity. E 18-19*. Brno, 1973-1974, s. 276-308.
- Molnár, A. *Pohyb teologického myšlení. Přehledné dějiny dogmatu*. Praha, 1982.
- Nejedlý, Z. *Dějiny husitského spěvu 1-6*. Praha, 1954-1956.
- Pekář, J. *Nejstarší kronika česká*. Praha, 1903.
- Petrů, E. *Vzdálené hlasy. Studie o starší české literatuře*. Olomouc, 1996.
- Pynsent, R. B. *Patrání po identitě*. Jinočany, 1996.
- Svejkovský, Fr. Skupina veršovaných legend doby Karlovy. – In: *Listy filologické* 75, 1951, s. 123-129, 203-212, 275-282.
- Škarka, A. *Půl tisíciletí českého písemnictví*. Ed. Jan Lehár. Praha, 1986.
- Šmahel, Fr. *Humanismus v době poděbradské*. Praha, 1963.
- Tichá, Z. *Jak staří Čechové poznávali svět. Výbor ze starších českých cestopisů 14.-17. století*. Praha, 1984.
- Trost, J. *Studie o jazycích a literatuře*. Ed. Jaromír Povejšil. Praha, 1995.
- Třeštlík, D. *Mysli dějiny*. Praha, 1999.
- Třeštlík, D. *Mýty kmene Čechů (7.-10. století). Tři studie ke „starým pověstem českým“*. Praha, 2003.
- Třeštlík, D. *Počátky Přemyslovců. Vstup Čechů do dějin (530-935)*. Praha, 1997.
- Třeštlík D. *Vznik Velké Moravy. Moravané, Čechové a střední Evropa v letech 791-871*. Praha, 2001.
- Vavřínek, V. *Církevní misie v dějinách Velké Moravy*. Praha, 1963.
- Vavřínek V. Velká Morava mezi Byzancí a latinským Západem. – In: *Velká Morava mezi Východem a Západem. Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference, Uherské Hradiště, Staré Město 28.9.-1.10.1999*. Ed. Luděk Galuška a kol. Brno, 2001, s. 413-419.
- Veršované skladby doby husitské*. Ed. F. Svejkovský. Praha, 1963.
- Vidmanová-Schmidtová, A. *Laborintus. Latinská literatura středověkých Čech*. Praha, 1994.
- Vilíkovský, J. *Latinská poezie žakovská v Čechách*. Bratislava, 1932.

Дата:

16.05.2024 г.

Съставили:

гл. ас. д-р Славя Димитрова

гл. ас. д-р Тиха Георгиева

Учебната програма е приета с протокол № 6 на ФС на ФСлФ от 11.06.2024 г.